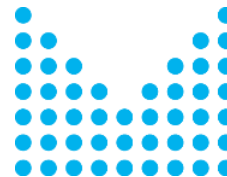

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Odborná konference s workshopem Rozvoj dobrovolnictví v ČR

1.3a Dobrovolnictví na Slovensku

Mgr. Mária Milková

Úrad Splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Web: <https://www.minv.sk/?ros> E-mail: maria.milkova@minv.sk

*Projekt: Koncepcie rozvoje dobrovolnictví v České republice
s akcentem na zajištění regionální a oborové dostupnosti dobrovolnictví
v podobě dobrovolnických center*

Registrační číslo: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0003724

Dobrovoľníctvo na Slovensku

Praha

20. - 21. marca 2018

**Dobrovoľníctvo
sa nikomu nedá nariadiť.**

**To buď v človeku je,
alebo nie je.**

TRI ÚROVNE DOBROVOL'NÍCTVA

- ❖ Na **základnej úrovni** môžeme k dobrovoľníctvu pristupovať ako k **nástroju** na presadzovanie záujmov a cieľov organizácií, ktoré vlastnými silami a vlastnými kapacitami nestačia realizovať svoje aktivity v praxi.
- ❖ Na **vyššej úrovni** môžeme dobrovoľníctvo chápať ako **prostriedok** na presadzovanie komunitných, regionálnych alebo celospoločenských záujmov, ktoré majú širší pozitívny sociálny dopad.
- ❖ Na tej **najvyššej úrovni** je potrebné vnímať dobrovoľníctvo ako **významnú hodnotu** samu o sebe, ktorá je neoddeliteľná od základných princípov demokracie.

POSTAVENIE TÉMY DOBROVOL'NÍCTVA A JEHO INŠTITUCIONÁLNE UMIESTNENIE NA SLOVENSKU

V rámci kompetenčného zákona nie je na Slovensku agenda dobrovoľníctva pevne začlenená pod právomoci konkrétneho štátneho orgánu, čo znamená, že žiadny ústredný orgán štátnej správy nemá výlučnú kompetenciu pre oblasť problematiky dobrovoľníctva.

Reálny stav vyzerá nasledovne:

- ❖ existuje všeobecne platný zákon o dobrovoľníctve, ktorý je platný od roku 2011 a ktorý charakterizuje a popisuje parametre oblasti dobrovoľníctva,
- ❖ registráciu neziskových organizácií, ktoré sa zaoberajú problematikou dobrovoľníctva, má na starosti Odbor všeobecnej vnútornej správy, Sekcia verejnej správy na Ministerstve vnútra SR,
- ❖ plánovaniu a strategickému rozvoju v oblasti dobrovoľníctva sa venuje Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (USV ROS), prostredníctvom svojho strategického dokumentu Konceptia rozvoja občianskej spoločnosti na Slovensku na roky 2012-2020.

USV ROS; KROS; AP KROS;

USV ROS - Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti **vznikol v roku 2011** ako **poradný orgán vlády** a od **roku 2012** je začlenený do štruktúry **Ministerstva vnútra SR**. Na čele úradu stojí splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti **Martin Giertl**.

KROS - **Najdôležitejším dokumentom** USV ROS je Koncepcia rozvoja občianskej spoločnosti na Slovensku do roku 2020, ktorý **vznikol v roku 2012**. Jeho **zámerom** je **analyzovať súčasný stav** občianskej spoločnosti na Slovensku, **identifikovať priority** jej rozvoja, a zároveň poskytnúť **návrhy opatrení na zintenzívnenie spolupráce** medzi orgánmi **štátnej správy** a **občianskou spoločnosťou**.

AKČNÝ PLÁN KROS - Na **splnenie tohto zámeru** slúžia **Akčné plány**, ktorých úlohy sú navrhnuté zväčša v dvojročných cykloch. Momentálne plníme **Akčné plány na obdobie rokov 2017 – 2018**, kde jednou z prioritných tém je aj **podpora dobrovoľníctva**.

ÚLOHY V AKČNOM PLÁNE KROS OHĽADOM DOBROVOL'NÍCTVA

Koncepcia výchovy a vzdelávania k dobrovoľníctvu:

Momentálne **prpravujeme** v spolupráci s platformou dobrovoľníckych centier a organizácií a Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky návrh **Koncepcie výchovy a vzdelávania k dobrovoľníctvu**.

Uvedomujeme si, že **dobrovoľníctvo prispieva k osobnostnému rozvoju** detí a mládeže, k **budovaniu ich sociálneho kapitálu** a ich **zručností**, a tým aj k **rozvíjaniu kapacít komunity**.

Výchova k dobrovoľníctvu od **raného veku** prispieva k posilneniu ich **aktívneho občianstva** a k ich **angažovanosti**. Zapájanie sa do dobrovoľníctva už v detstve vytvára predpoklad pre aktivnosť v tejto oblasti aj v neskoršom veku. Preto sa pre nás stalo **prioritou** pripraviť dokument zdôrazňujúci a zdôvodňujúci **význam dobrovoľníctva**, **naliehavosť jeho podpory** a **potrebu výchovy k dobrovoľníctvu v rámci celoživotného vzdelávania**.

Výsledkom pripravovanej Koncepcie výchovy a vzdelávania k dobrovoľníctvu bude **garancia výchovy, podpory a rozšírenia idey a hodnoty dobrovoľníctva u detí a mládeže**, ich nastavenie **vnímania prínosov, hodnôt a významu dobrovoľníctva** pre seba aj spoločnosť.

Spolupráca úradov práce s dobrovoľníckymi centrami

Ďalšou úlohou Akčného plánu KROS je príprava **návrhu systematickej spolupráce Úradov práce sociálnych vecí a rodiny s Dobrovoľníckymi centrami na Slovensku.**

Uvedomujeme si, že nie len na Slovensku, ale aj v celej Európe je veľkým spoločenským problémom nezamestnanosť. Jednou z podporných foriem riešenia tohto problému je **zapojenie nezamestnaných do dobrovoľníckej činnosti**. Tejto cieľovej skupine to umožní **vytvárať, rozvíjať a prehĺbovať svoje kompetencie**, umožní im to **získať pracovné návyky** a zároveň **udržať dôveru vo svoje vlastné schopnosti a zručnosti**.

**RADA VLÁDY PRE MNO
A PLATFORMA
DOBROVOL'NÍCKYCH CENTIER
A JEJ ÚLOHY**

Súčasťou **Rady vlády Slovenskej republiky pre mimovládne neziskové organizácie** na Slovensku je **Platforma dobrovoľníckych centier**, s ktorou sa nám na základe vzájomnej **spolupráce** darí rozvíjať tému podpory dobrovoľníctva .

Platforma

má povahu právnickej osoby, t. j. občianskeho združenia alebo záujmového združenia právnických osôb, ktorá **združuje dobrovoľnícke centrá a organizácie pracujúce s dobrovoľníkmi** na Slovensku.

Hlavným **zámerom** Platformy je podporovať **vytváranie priaznivého prostredia** pre **rozvoj dobrovoľníctva** vo všetkých jeho podobách a oblastiach. Svoje **ciele napĺňa** najmä prostredníctvom nasledovných činností:

- **budovaním infraštruktúry** dobrovoľníctva,
- **obhajobou právneho a ekonomického postavenia** dobrovoľníckych centier a dobrovoľníckych organizácií,
- **začleňovaním dobrovoľníctva do legislatívy** smerujúcej k jeho podpore,
- podporou **vzniku a rozvoja pracovnej pozície koordinátorov a koordinátoriek** dobrovoľníkov v mimovládnych a verejných organizáciách,
- **presadzovaním finančnej podpory** dobrovoľníctva,
- **presadzovaním** dobrovoľníctva ako **nástroja pre trh práce**,
- **presadzovaním** dobrovoľníctva **prostredníctvom vzdelávania**.

Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií momentálne združuje 17 členských organizácií, ktoré vyvíjajú nasledovné aktivity:

- **rozvíjajú dobrovoľnícke príležitosti** v komunite **v partnerstve** s ostatnými organizáciami,
- **usilujú sa o pozitívny imidž** dobrovoľníctva,
- **stimulujú záujem verejnosti** o dobrovoľníctvo,
- **napomáhajú k rozvoju** dobrovoľníckych programov a činností v organizáciách a v komunite a snažia sa o ich **spoluprácu a sieťovanie**,
- **prepájajú ľudí** so záujmom o dobrovoľníctvo a organizácie, ktoré dobrovoľníkov potrebujú pre svoju činnosť,
- **zaoberajú sa tvorbou politickej stratégie** smerom k vytváraniu priaznivej spoločenskej klímy pre dobrovoľníctvo.

DOBROVOL'NÍCKE CENTRÁ

Súčasťou Platformy dobrovoľníckych centier a organizácií sú popri **členských organizáciách** aj **Dobrovoľnícke centrá**.

Tých je **momentálne na Slovensku 8**, v každom kraji jedno.

1. BANSKÁ BYSTRICA – Centrum dobrovoľníctva (Banská Bystrica)
2. BRATISLAVA – Bratislavské dobrovoľnícke centrum
3. KOŠICE – Dobrovoľnícke centrum Košického kraja
4. NITRA – Nitrianske centrum dobrovoľníctva
5. PREŠOV – Prešovské dobrovoľnícke centrum
6. TRENČÍN – Dobrovoľnícke centrum Trenčín
7. TRNAVA – Trnavské dobrovoľnícke centrum
8. ŽILINA – Žilinské dobrovoľnícke centrum

Sú **servisnými organizáciami**, ktoré **poskytujú služby pre verejnosť a organizácie** pracujúce s dobrovoľníkmi, zaujímajúce sa o dobrovoľníctvo, dobrovoľníkov a organizácie/projekty, ktoré pomoc dobrovoľníkov potrebujú.

Základné aktivity a funkcie Dobrovoľníckeho centra:

- ❖ **prepája organizácie a dobrovoľníkov**, vedie databázu organizácií, dobrovoľníckych príležitostí a dobrovoľníkov – **má prehľad o organizáciách v oblasti, kde pôsobí**, vie ako s dobrovoľníkmi pracujú a akých dobrovoľníkov potrebujú,
- ❖ **propaguje dobrovoľníctvo**, hľadá a motivuje ľudí pre dobrovoľníctvo v oblasti, kde pôsobí,
- ❖ **komunikuje** s dobrovoľníkmi a **informuje** ich o **možnostiach dobrovoľníctva** – odporúča dobrovoľníkov do jednotlivých organizácií, informuje nových dobrovoľníkov o ich dobrovoľníckych možnostiach, **o ich právach, povinnostiach, etických zásadách** a pýta sa na ich očakávania,
- ❖ pracuje s dobrovoľníckymi organizáciami, **poskytuje školenia**, konzultácie a supervízie v oblasti manažmentu dobrovoľníkov,
- ❖ **sieťuje dobrovoľnícke organizácie** – podporuje výmenu ich skúseností z práce s dobrovoľníkmi,

- ❖ **spolupracuje s firmami** – rozvíja firemné dobrovoľníctvo – vysíela dobrovoľníkov z firiem do dobrovoľníckych organizácií, pripravuje firemné dobrovoľnícke programy podľa očakávaní firiem a dobrovoľníckych organizácií,
- ❖ **zviditeľňuje spoločenskú hodnotu dobrovoľníctva** prostredníctvom spoločenských podujatí zameraných na oceňovanie a motivovanie dobrovoľníkov,
- ❖ **buduje medzisektorové partnerstvá** medzi dobrovoľníckymi organizáciami, samosprávou a firmami,
- ❖ **realizuje výskumy v oblasti dobrovoľníctva** – sleduje **vývoj a trendy** v tejto oblasti

DOBROVOL'NÍCTVO A LEGISLATÍVA

Zákon č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov bol **schválený** poslancami NR SR 21. 10. 2011 a **účinnosť** nadobudol **1. decembra 2011**. Zákon zdefinoval základný legislatívny rámec pre **fungovanie dobrovoľníckych aktivít** na Slovensku a **zaviedol pojem dobrovoľnícka činnosť**.

Zákon o dobrovoľníctve **definuje vysielajúcu organizáciu, prijímateľa**, prostredníctvom zmluvy **upravuje právne postavenie vysielajúcej organizácie a prijímateľa a ich povinnosti a odporúčania** vo vzťahu k dobrovoľníkovi. Zákon uvádza **uhrádzanie nákladov dobrovoľníkov** napríklad ako **odporúčania**, resp. **práva dobrovoľníka**, ako **povinnosti** uvádza zase **opatrenia** vedúce k **ochrane a bezpečnosti dobrovoľníka**.

DOBROVOL'NÍCTVO A JEHO FINANCOVANIE

Finančná podpora dobrovoľníckych centier a dobrovoľníckych organizácií

Na Slovensku v súčasnosti **neexistuje cielený a systémový nástroj priamej finančnej** podpory dobrovoľníckych centier a dobrovoľníckych organizácií. Financovanie dobrovoľníckych centier a dobrovoľníckych organizácií a ich programov je charakterizované pojmom **viac zdrojovosť**.

Jedným z takýchto **zdrojov finančnej podpory** dobrovoľníctva a dobrovoľníckych aktivít je poskytnutie finančných prostriedkov **z verejných zdrojov** prostredníctvom **dopytovo orientovaných výziev** MŠVVaŠ SR a MPSVaR SR. Obidve ministerstvá sú podporovateľmi detských a mládežníckych organizácií, ktoré zväčša fungujú na dobrovoľníckom princípe a rovnako podporujú aj oblasť športu, v ktorej pôsobí množstvo dobrovoľníkov a dobrovoľníčok, avšak zďaleka tu nie je možné hovoriť o pravidelnej a stabilnej podpore dobrovoľníckych organizácií.

V posledných rokoch je **d ďalším finančným zdrojom** dobrovoľníctva aj **samospráva na regionálnej úrovni** (vyššie územné celky) **a miestnej úrovni** (obce a mestá). Samospráva zo svojich rozpočtov podporuje jednak organizácie, ktoré zriadila, ale aj iné subjekty pracujúce s dobrovoľníkmi a dobrovoľníčkami. Táto podpora dobrovoľníckych aktivít zo strany regionálnych a miestnych samospráv je však len **okrajovou záležitosťou**.

Ďalšie finančné zdroje dobrovoľníckych programov pochádzajú najmä od **súkromných darcov** a zo **samofinancujúcich aktivít**.

Ďalším významným nástrojom podpory dobrovoľníctva je **nepriama verejná podpora** dobrovoľníckych programov jednotlivých organizácií. Jedná sa o **asignáciu 2% dane z príjmov fyzických a právnických osôb**, ktorú upravuje zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov. Tieto 2% dane možno poskytnúť prijímateľovi a použiť na účely, medzi ktoré patrí organizovanie a sprostredkovanie dobrovoľníckej činnosti.

Zákon o dani z príjmov ďalej umožňuje **asignovať 3 % dane** z príjmu pre tých dobrovoľníkov, ktorí vykonávali dobrovoľnícku činnosť **minimálne 40 hodín**. Rovnako obce môžu dobrovoľníkom, ktorí vykonávajú **činnosť v prospech obce** poskytnúť **daňovú výhodu**, resp. **zníženie** alebo **oslobodenie od dane či poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady**.

Sporná novela zákona o športe s dopadom na zákon o dobrovoľníctve

Zneužitie slova „dobrovoľníctvo“ v legislatíve

V roku 2016 nadobudol účinnosť **Zákon o športe**, ktorý súčasne novelizoval Zákon o dobrovoľníctve. V Zákone o dobrovoľníctve doplnil časť dotýkajúcu sa zmluvy o dobrovoľníctve a to tak, že použil tzv. **inštitút straty času ako možnosť finančnej úhrady za stratu času „dobrovoľníka“** vykonávajúceho dobrovoľnícku činnosť v športe.

Takto upravená novela zásadným spôsobom narušila **základný princíp dobrovoľníctva**, ktoré sa **vykonáva bez nároku na odmenu, slobodne a vo voľnom čase**. Táto novela zákona o citovaný bod vážne narušila nielen filozofiu dobrovoľníctva, ale aj zákonnú definíciu dobrovoľníctva, uvedenú v Zákone o dobrovoľníctve, §2, bod 1: *„Dobrovoľníkom je fyzická osoba, ktorá na základe svojho slobodného rozhodnutia bez nároku na odmenu vykonáva pre inú osobu s jej súhlasom v jej prospech alebo vo verejný prospech dobrovoľnícku činnosť založenú na svojej schopnosti, zručnosti alebo vedomosti a spĺňa podmienky ustanovené týmto zákonom.“*

Úloha pre blízku budúcnosť pre SVS MV SR a USV ROS:

- Transpozícia európskej smernice o **Európskom dobrovoľníckom zbore pre humanitárnu pomoc do legislatívy SR**. Toto je príležitosťou pre vyčistenie pojmov a nastolenie jednoznačnosti definícií a zapracovanie skúsenosti z praxe.
- Pripraviť a implementovať legislatívne zmeny k zjednoteniu vnímania dobrovoľníctva týkajúce sa Zákona o službách zamestnanosti č. 5/2004 Z.z. a Zákona o hmotnej núdzi č. 417/2013 Z.z.
- **Zákon o hmotnej núdzi č. 417/2013 Z.z.** - vymedziť rozdiel medzi dobrovoľníckou činnosťou a povinnosťou vykonávať isté práce za účelom poberania dávky v hmotnej núdzi.
- **Zákon o službách zamestnanosti č. 5/2004 Z.z.** - vymedziť rozdiel medzi dobrovoľníckou činnosťou a aktivačnou činnosťou a nahradiť v Zákone o službách zamestnanosti č. 5/2004 Z.z. pojem dobrovoľnícke práce iným vhodným pojmom, napr. komunitné práce, verejnoprospešné práce a pod., teda vyhnúť sa použitiu slova dobrovoľnícka práca/práce.

Je dôležité, že akákoľvek právna úprava dobrovoľníctva by mala smerovať k tomu, aby dobrovoľníkom a organizáciám umožňovala slobodne si upraviť svoj vzťah, a nie k tomu, aby ich zbytočne zväzovala a obmedzovala.

PRÍKLADY DOBREJ PRAXE

„Týždeň dobrovoľníctva“ - má tradičný charakter. Prebieha pravidelne v každý rok v **mesiaci september**. Jeho **hlavným cieľom** je **šíriť osvetu o dobrovoľníctve a zapojiť čo najviac ľudí do dobrovoľníckych aktivít** na celom Slovensku.

- V rámci týždňa dobrovoľníctva sa môže verejnosť zapájať do dobrovoľníckych aktivít na rôznych miestach Slovenska, môže priamo navštíviť dobrovoľnícke organizácie v rámci dní otvorených dverí a zapojiť sa do diskusií na rôzne témy.

„Srdce na dlani“ - je ocenenie Bratislavského dobrovoľníckeho centra, ktoré smeruje k zvýšeniu statusu dobrovoľníctva a k jeho rozvoju:

- ide o ocenenie dobrovoľníkov a dobrovoľníčok (jednotlivcov aj kolektívov) a ich projektov za dobrovoľnícku činnosť, ktorú vykonávajú bez nároku na finančnú odmenu v prospech iných, v rôznych oblastiach spoločenského života, rozvoja, ochrany životného prostredia, kultúry, výchovy a vzdelávania a pod.
- ide aj o ocenenie koordinátorov a koordinátoriek dobrovoľníkov a dobrovoľníčok.
- ako aj o ocenenie za výnimočný čin alebo iný prejav solidarity a motivovania k službe pre druhých.

Košice

Európskym hlavným mestom dobrovoľníctva

V roku 2019 budú Košice Európskym hlavným mestom dobrovoľníctva. Stali sa tak prvým postsocialistickým mestom, ktoré získalo toto ocenenie od Európskeho dobrovoľníckeho centra.

**Ďakujem
za
pozornosť.**

